

Natuurtoets Cambuurstadion, Leeuwarden

*Toetsing in het kader van de Wet natuurbescherming (Wnb)
en het Natuurnetwerk Nederland (NNN)*

Omgevingsvergunningen

Wijzigingsplannen

Uw specialist in Bestemmingsplannen

Rood voor Rood - Ruimte voor Ruimte

Ruimtelijk advies

NATUURTOETS CAMBUURSTADION, LEEUWARDEN

Auteur: [REDACTED]
Veldwerk uitgevoerd door: [REDACTED]
Gecontroleerd door: [REDACTED]
Opdrachtgever: Gemeente Leeuwarden
Status: Definitief
Datum: 01-07-2022
Projectnummer: 2022-251

INHOUDSOPGAVE

HOOFDSTUK 1	INLEIDING	3
1.1	AANLEIDING	3
1.2	DOELSTELLING	3
HOOFDSTUK 2	PLANGEBIED	4
2.1	LIGGING	4
2.2	IMPRESSIE EN BEGRENZING	4
2.3	VOORGENOMEN INGREPEN.....	9
2.4	VASTSTELLEN VAN HET ONDERZOEKSGBIED	10
HOOFDSTUK 3	WETTELIJK KADER	11
3.1	WET NATUURBESCHERMING	11
3.2	WET RUIMTELIJKE ORDENING: NATUURNETWERK NEDERLAND	13
HOOFDSTUK 4	WERKWIJZE.....	14
4.1	WET NATUURBESCHERMING.....	14
4.2	WET RUIMTELIJKE ORDENING: NATUURNETWERK NEDERLAND	15
HOOFDSTUK 5	RESULTATEN GEBIEDSBESCHERMING	16
5.1	NATURA 2000	16
5.2	NATUURNETWERK NEDERLAND	17
HOOFDSTUK 6	RESULTATEN SOORTBESCHERMING	18
6.1	VOGELS	18
6.2	GRONDGEBONDEN ZOOGDIEREN	19
6.3	VLEERMUIZEN	20
6.4	AMFIBIEËN.....	24
6.5	OVERIGE SOORTEN	24
6.6	SAMENVATTENDE TABEL.....	24
HOOFDSTUK 7	CONCLUSIE EN ADVIES	25
BIJLAGEN	.....	27
BIJLAGE 1	GERAADPLEEGDE BRONNEN	28
BIJLAGE 2	TOELICHTING OP WETTELIJKE KADERS	29
BIJLAGE 3	VRIJGESTELDE SOORTEN PER PROVINCIE	32
BIJLAGE 4	NATUURKALENDER.....	33

HOOFDSTUK 1 INLEIDING

1.1 Aanleiding

Er zijn plannen voor de herontwikkeling van het Cambuurstadion en het omliggende terrein aan het Cambuurplein 44 in Leeuwarden. Bestaande bebouwing wordt gesloopt, om ruimte te maken voor nieuwbouw. Omdat overtreding van de wet- en regelgeving voor beschermde soorten en gebieden op voorhand niet uitgesloten kan worden, is BJZ.nu door de gemeente Leeuwarden gevraagd om een natuurwaardenonderzoek uit te voeren. In voorliggend rapport worden de bevindingen van het uitgevoerde onderzoek gepresenteerd. Naast een beschrijving van het onderzoeksgebied, de onderzoeksopzet en de resultaten van het onderzoek, worden de wettelijke consequenties van de voorgenomen activiteiten weergegeven.

1.2 Doelstelling

In het voorliggende rapport worden mogelijke effecten van het project op de natuur in kaart gebracht en getoetst aan de kaders van de Wnb (Soortbescherming, Gebiedsbescherming en bescherming van Houtopstanden) en de provinciale verordening voor het onderdeel betreffende het Natuurnetwerk Nederland (NNN). Op basis van de onderzoeksresultaten worden de wettelijke consequenties in beeld gebracht. De resultaten hebben in principe een geldigheid van drie jaar. Wijzigingen in het project of wezenlijke veranderingen binnen het onderzoeksgebied kunnen invloed hebben op de beoordeelde effecten. In dat geval dient een nieuwe beoordeling plaats te vinden.

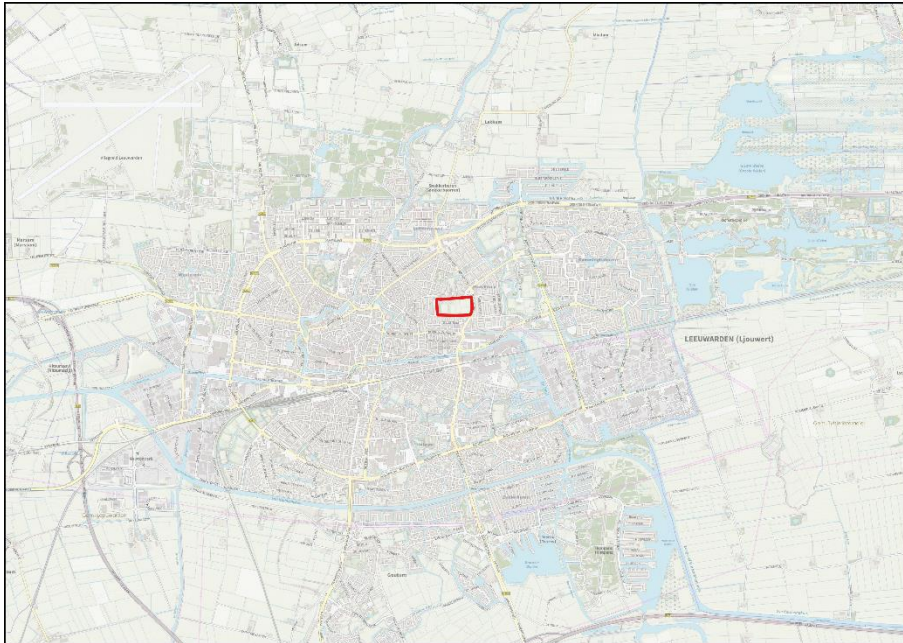
De onderzoeksvragen voor deze natuurtoets zijn:

- Welke beschermde planten en dieren en beschermde nesten, holen, vaste rust- en voortplantingsplaatsen en andere beschermde functies kunnen voorkomen binnen (de invloedssfeer van) het plangebied?
- Welke negatieve effecten kunnen vanuit het voornemen op deze gebieden, soorten en houtopstanden worden verwacht of niet worden uitgesloten?
- Zijn er voorzorgsmaatregelen te treffen om deze effecten te voorkomen?
- Is er nader onderzoek nodig om effecten op beschermde gebieden te bepalen en/of om de aanwezigheid van beschermde soorten vast te stellen of uit te sluiten?

HOOFDSTUK 2 PLANGEBIED

2.1 Ligging

Het plangebied (Figuur 2.1) bevindt zich aan het Cambuurplein 44 in het centrum van de stad Leeuwarden. Het plangebied wordt omgeven door woonwijk. Op ongeveer 2,6 kilometer ten noordoosten ligt het Natura 2000-gebied Groote Wielen.

Figuur 2.1: Ligging van het plangebied (Bron: PDOK).

2.2 Impressie en begrenzing

Het plangebied bestaat uit het Cambuurstadion aan de westelijke zijde (inclusief winkelplint), een clubhuis centraal in het zuiden, een bijgebouw aan de oostzijde en bijbehorende sportvelden. Het gehele terrein van de sportvelden wordt omringd door bomenrijen en bosschage. Figuur 2.2 weergeeft een impressie van het plangebied (rode lijn).

Figuur 2.2: Impressie van het plangebied (Bron: PDOK).

Cambuurstadion (Figuur 2.3 – 2.11)

Het stadion is opgedeeld in de hoofdentreezijde aan de oostzijde en de tribunes aan de west-, noord-, en zuidzijde. De westzijde bestaat gedeeltelijk uit het kantoor van het stadion en gedeeltelijk uit een winkelplint (Figuur 2.3 – 2.5). Deze bebouwing heeft gemetselde muren met open stootvoegen op de begane grond en eerste verdieping. Vanaf de tweede verdieping is de gevel bedekt met metalen platen. De bebouwing grenst aan een parkeerterrein.

Figuur 2.3 (links): Impressie van de westelijke zijde van het stadion (hoofdingang stadion en kantoorgedeelte); Figuur 2.4 (rechts): Impressie van het kantoorgedeelte, links naast de hoofdingang. Boven de eerste verdieping is de gevel opgebouwd uit metalen platen, de rest bestaat uit gemetselde muren met stootvoegen.

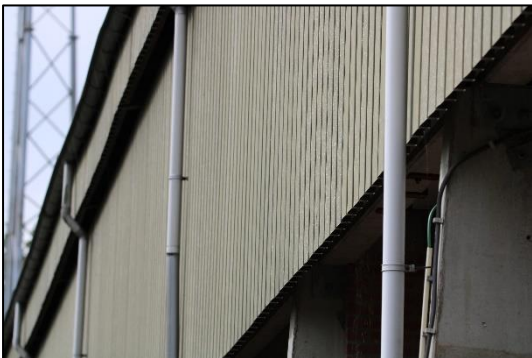
Figuur 2.5 (links): Impressie van een van de winkels met bovenliggende sportschool aan de westelijke zijde van het stadion; Figuur 2.6 (rechts): Impressie van de achterzijde van de tribune aan de noordzijde van het stadion.

Figuur 2.7 (links): Aangrenzend aan de tribune aan de westzijde staat een bijgebouw met gemetselde muren en enkele kieren. Het bijgebouw heeft deels een golfplaten dakbedekking en deels een plat dak; Figuur 2.8 (rechts): Zijaanzicht van tribune aan de zuidzijde.

Figuur 2.9 (links): Achterzijde van de westelijke tribune met aangrenzende lindelaan. Onder de tribune bevinden zich ruimten voor materialenopslag; Figuur 2.10 (rechts): Binnenaanzicht van het stadion. Het veld bestaat uit een kunstgrasveld.

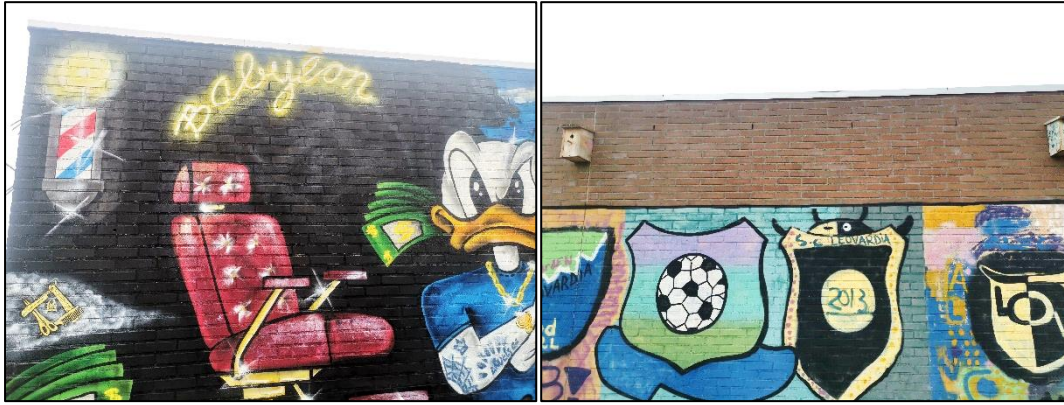
Figuur 2.11: Alle tribunen zijn aan de achterkant voorzien van metalen beplating en vertonen geen kieren of holten.

Clubhuis

Centraal aan de zuidelijke zijde van het terrein is een clubhuis gesitueerd. Het gebouw heeft gemetselde gevels met daarboven een plat dak bedekt met dakleer.

Figuur 2.12 (links): Impressie van het clubhuis; Figuur 2.13 (rechts): Het clubhuis beschikt over een daklijst. Deze sluit nagenoeg overal goed aan op de gevel.

Figuur 2.14: Het clubhuis beschikt over gemetselde muren met spouwgoten.

Bijgebouw (oostzijde).

Aan de oostzijde van het terrein is een bijgebouw gesitueerd welke vermoedelijk in het verleden als clubhuis heeft gediend. Momenteel is het gebouw in gebruik als opslag. Het gebouw verkeert in slechte staat van onderhoud, waarbij vermoedelijk, in het verleden een deel van het gebouw afgebroken is. Hierbij is een deel van de doucheruimte bloot komen te liggen.

Figuur 2.15 (links): Impressie van de dakrand, welke in slechte staat van onderhoud verkeert. Hierbij zijn diverse gaten waarneembaar; Figuur 2.16 (rechts): Impressie van de achterzijde van het gebouw. Deze is deels overgroeid.

Figuur 2.17 (links): De daklijst sluit goed aan op de gevel.; Figuur 2.18 (rechts): De gevel vertoont op diverse plekken gaten waar voorheen een deel van de bebouwing aangesloten is geweest.

Figuur 2.19: Impressie van de daklijst van het bijgebouw, welke in slechte staat van onderhoud verkeert. Hierbij zijn diverse gaten waarneembaar.

Omliggende bosschage

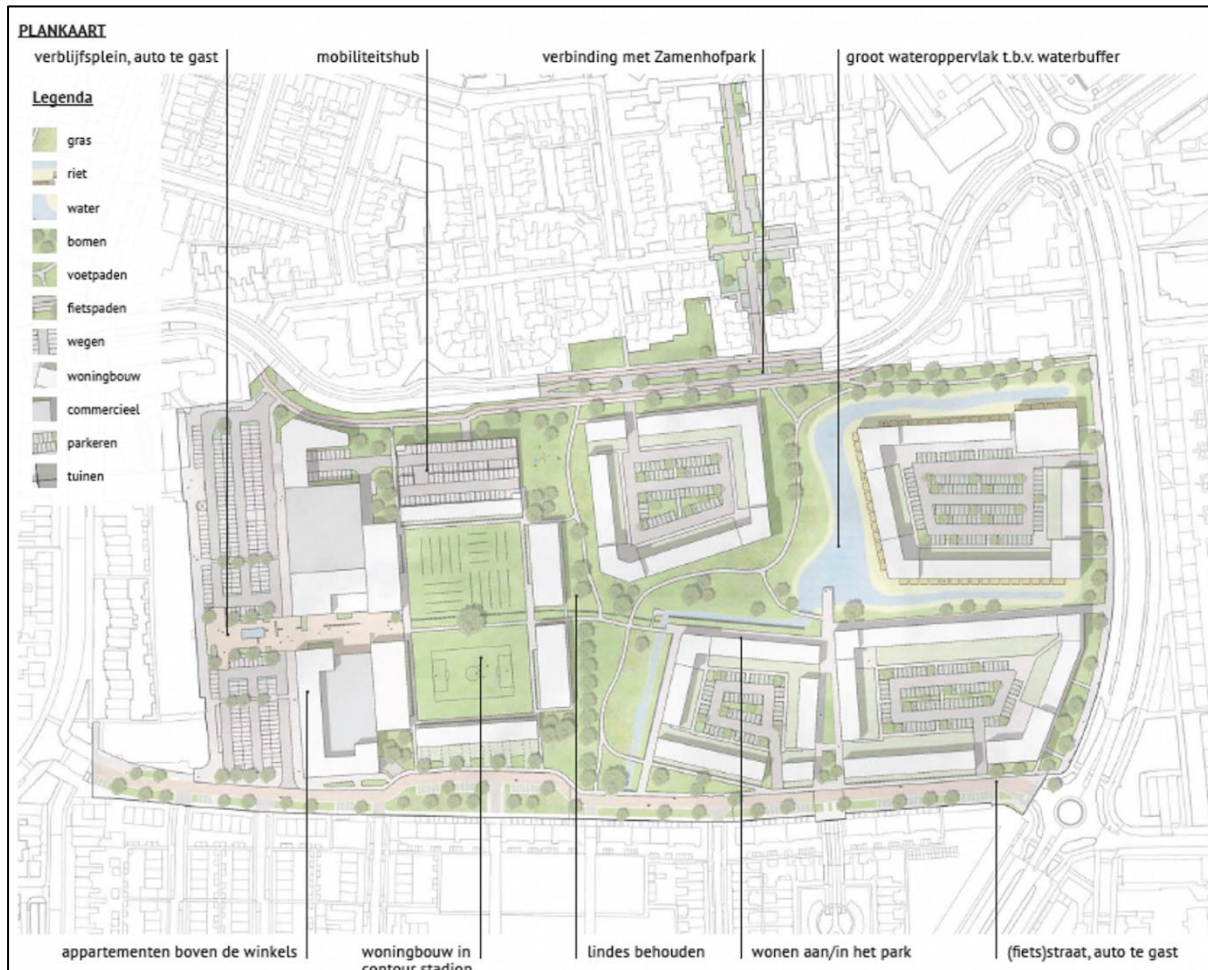
Langs de rand van het plangebied, aan de oost-, noord- en zuidzijde bevindt zich een groenstrook. Deze wekt het vermoeden dat deze een voedselrijke bodem heeft door, in grote mate, aanwezige braamstruiken en brandnetels. Andere waargenomen soorten zijn onder andere vlier, meidoorn, linde en esdoorn.

Figuur 2.20: Impressie van de omliggende groenstrook.

2.3 Voorgenomen ingrepen

Het voornemen ziet toe een herinrichting te realiseren van het gehele plangebied. Het stadion en de bijgebouwen worden gesloopt om ruimte te maken voor nieuwbouwwoningen en bijbehorende parkeergelegenheid. De lindelaan langs de oostelijk gelegen tribune van het stadion blijft behouden. Er wordt een wateroppervlak gerealiseerd en tussen de nieuwbouwwoning complexen wordt ruimte voor groen gerealiseerd. Er is op het moment van schrijven niet geheel duidelijk of de groenstroken aan de noord-, zuid- en oostelijke grens van het plangebied behouden blijven, ten behoeve van de volledigheid van de natuurtoets wordt er vanuit gegaan dat deze verwijderd wordt. Figuur 2.21 weergeeft een impressie van het wenselijk eindbeeld.

Figuur 2.21: Verbeelding van het wenselijk eindbeeld.

De volgende activiteiten worden getoetst op relevantie t.a.v. de Wet natuurbescherming:

- Verwijderen beplanting;
- Slopen bebouwing;
- Uitvoeren grondverzet;
- Bouwen woningen;
- Aanleggen erfverharding;
- Aanleggen erfbeplanting.

Voorgenoemde ingrepen zijn onder te verdelen in tijdelijke en permanente effecten. Tijdelijke effecten treden alleen op tijdens de uitvoering van de werkzaamheden. Permanente effecten kunnen een gevolg zijn van de activiteiten zelf alsmede de resultaten hiervan.

2.3.1 Tijdelijke effecten

- Verstoren rust- en voortplantingsplaatsen als gevolg van geluid, stof en trillingen tijdens de werkzaamheden.

2.3.2 Permanente effecten

- Mogelijk afname/verdwijnen van beschermde vaste rust- of voortplantingsplaatsen en/of jaar rond beschermde nesten;
- Vernielen/verdwijnen van beschermde soorten;
- Aantasting van de kwaliteit van het leefgebied van beschermde soorten.

2.4 Vaststellen van het onderzoeksgebied

Naast een tijdelijk effect in het plangebied, kan het voorkomen dat een voorgenomen activiteit een negatief effect heeft op beschermde soorten of beschermd natuurgebied buiten het plangebied. Dit noemen we de invloedssfeer. De omvang van de invloedssfeer wordt bepaald door de duur, aard en omvang van de tijdelijke en/of permanente nieuwe situatie. Bij het bepalen van de invloedssfeer wordt alleen gekeken naar de uitvoering van de fysieke werkzaamheden, zoals sloop- en bouwwerkzaamheden.

Het plangebied grenst aan woonwijken en wordt gescheiden door een openbare weg. Het is niet aannemelijk dat beschermde waarden nabij het plangebied negatief beïnvloed worden door uitvoering van de voorgenomen activiteiten. Er is geen aanleiding te veronderstellen dat beschermde soorten en/of -waarden buiten het plangebied op een dusdanige wijze aangetast worden, dat dit leidt tot wettelijke consequenties. De fysieke werkzaamheden hebben een minimale invloedssfeer, daarom wordt het onderzoeksgebied gelijkgesteld aan het plangebied.

HOOFDSTUK 3 WETTELIJK KADER

Het wettelijk kader weergeeft de diverse kaders waaraan het initiatief getoetst wordt.

3.1 Wet natuurbescherming

De biodiversiteit (soortenrijkdom) in Europa gaat al geruime tijd achteruit. In verband met het grensoverschrijdende karakter van de natuur is het van belang om de bescherming van deze soortenrijkdom op Europees niveau aan te pakken. Zo wordt voorkomen dat de natuur in nationaal en internationaal verband eenvormiger wordt. Daartoe is in 1979 de Vogelrichtlijn opgesteld en in 1992 de Habitatrichtlijn, welke in 2017 zijn samengevoegd onder één wet, de Wet natuurbescherming (Wnb). Deze richtlijnen hebben twee componenten: soortenbescherming en gebiedsbescherming. Alle EU-lidstaten wijzen beschermde gebieden aan voor specifieke (leefgebieden van) (vogel-)soorten. De onder beide richtlijnen aangewezen beschermde gebieden vormen het Natura 2000-netwerk. De Nederlandse bijdrage aan dit Europese netwerk van beschermde natuurgebieden bestaat uit ruim 160 gebieden.

3.1.1 Natura 2000

Het gebiedsbeschermingsdeel van de Wet natuurbescherming (Wnb) heeft als doel het beschermen van Natura 2000-gebieden (Vogelrichtlijn- en/of Habitatrichtlijngebieden) in Nederland. Projecten die significante gevolgen voor deze gebieden kunnen hebben, zijn in beginsel – zonder vergunning – niet toegestaan. Ook het vaststellen van plannen zoals een bestemmingsplan of een inpassingsplan is niet toegestaan, indien het betreffende plan significante gevolgen kan hebben voor Natura 2000-gebieden. Naast directe effecten (bijv. ruimtebeslag), dient ook gekeken te worden naar indirecte effecten als gevolg van externe werking (bijv. door geluid, licht en stikstofdepositie). De eerste stap in de toetsing is vaak een voortoets of effectenbeoordeling. Als significante gevolgen in de voortoets niet op voorhand met zekerheid kunnen worden uitgesloten, dan is een passende beoordeling noodzakelijk. In dat geval is voor een project een vergunning noodzakelijk op grond van artikel 2.7 Wet natuurbescherming.

3.1.2 Soortenbescherming

In de Wnb is de soortenbescherming in Nederland geregeld. In de wet zijn lijsten opgenomen met beschermde soorten. In de Wnb worden drie verschillende beschermingsregimes gehanteerd waaraan verschillende verbodsbepalingen zijn gekoppeld:

Soorten Vogelrichtlijn (artikel 3.1 e.v.):

- lid 1) Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te doden of te vangen;
- lid 2) Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen;
- lid 3) Het is verboden eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te rapen en deze onder zich te hebben;
- lid 4) Het is verboden vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te storen;
- lid 5) Het verbod, bedoeld in het vierde lid, is niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.

Soorten Habitatrichtlijn (artikel 3.5 e.v.):

- lid 1) Het is verboden in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn, in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen;
- lid 2) Het is verboden dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren;

- lid 3) Het is verboden eieren van dieren als bedoeld in het eerste lid in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen;
- lid 4) Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid te beschadigen of te vernielen;
- lid 5) Het is verboden planten van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel b, bij de Habitatrichtlijn of bijlage I bij het Verdrag van Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Andere Soorten (artikel 3.10 e.v.)

lid 1) Onverminderd artikel 3.5, eerste, vierde en vijfde lid, is het verboden:

- onderdeel a. in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel A, bij deze wet, opzettelijk te doden of te vangen;
- onderdeel b. de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in onderdeel a opzettelijk te beschadigen of te vernielen, of
- onderdeel c. vaatplanten van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel B, bij deze wet, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Ten aanzien van de andere beschermde soorten geldt dat het bevoegd gezag (provincies c.q. ministerie van LNV) de vrijheid hebben om soorten binnen deze categorie vrij te stellen van de verbodsbepalingen uit ontheffingsplicht artikel 3.10 uit de Wnb. Voor beschermde soorten die niet zijn vrijgesteld dient bij overtreding van de verbodsbepalingen uit de Wnb een ontheffing te worden aangevraagd. Het is ook mogelijk om voor beide categorie soorten te werken volgens een goedgekeurde gedragscode die is afgestemd op de Wet natuurbescherming. Er is dan geen ontheffing nodig.

3.1.3 Zorgplicht

Binnen de Wnb, artikel 1.11, is de algemene zorgplicht opgenomen die na streeft om het doden, verontrusten en beschadigen van aanwezige soorten te voorkomen en indien voorkomen in redelijkheid niet mogelijk is, dit zoveel mogelijk te beperken. Deze geldt ten alle tijden voor alle in het wild levende dieren en planten en hun directe omgeving en voor Natura 2000-gebieden.

3.1.4 Houtopstanden

In de Wnb is ook de bescherming van houtopstanden geregeld. Dit is een implementatie van de oude Boswet die het doel had om bossen te beschermen. Dit geldt nog steeds. Het uitgangspunt is dat Er netto geen oppervlakte bos mag verdwijnen.

De handhaving hiervan ligt in principe bij de provincies en in sommige gevallen bij het Ministerie van LNV, Rijksdienst voor Ondernemend Nederland.

Onder houtopstanden wordt verstaan: een zelfstandige eenheid aan bomen, boomvormers, struiken, hakhout of griend, die een oppervlakte grond beslaat vanaf 10 are of bestaat uit een bomenrij van meer dan 20 bomen. Wanneer een houtopstand gekapt wordt, of er andere maatregelen genomen worden die (eventueel indirect) tot het verminderen van het oppervlakte bos leiden geldt er een meld- en herplantingsplicht, tenzij:

- het bomen op erven of in tuinen zijn;
- het fruitbomen en windschermen om boomgaarden zijn;
- het wilgen of populieren langs wegen of landbouwgrond zijn;
- het kerstbomen (niet ouder dan 20 jaar) zijn;
- het kweekgoed is;

- het dunnen van een houtopstand is;
- het uit populieren, wilgen, essen of elzen bestaande beplantingen bedoeld voor de productie van houtige biomassa en die:
  - minimaal eens per tien jaar worden geoogst;
  - bestaan uit minstens tienduizend stoven per hectare ;
  - na 1 januari 2013 zijn aangelegd.
- het houtopstanden zijn binnen de begrenzing van een bebouwde kom.

Volgens artikel 4.2 is het verboden een houtopstand geheel of gedeeltelijk te vellen zonder daar (zoels hiervoor genoemd) melding van te doen bij Gedeputeerde Staten. Aan de hand van een kapmelding kan de provincie ervoor kiezen om een kapverbod op te leggen (maximaal 5 jaar), ter bescherming van bijzondere natuur of landschapswaarden.

Daarnaast geldt er voor kap van houtopstanden een herplantplicht: binnen 3 jaar moet het gevelde deel weer zijn herplant. Kan deze niet worden uitgevoerd op het oorspronkelijke perceel, dan kan er compensatie plaatsvinden door de herplant te realiseren op een ander perceel. De voorwaarden hiervan verschillen per provincie.

Er geldt daarentegen geen meldingsplicht of verplichting om binnen 3 jaar te herplanten als er wordt gewerkt met een goedgekeurde gedragscode waarin een werkwijze is opgenomen die waarborgt dat:

- er geen afbreuk wordt gedaan aan bijzondere natuur- of landschapswaarden;
- de te vellen houtopstanden geen deel uitmaken van een boskern;
- herplanting op een bosbouwkundig verantwoorde wijze plaatsvindt;
- de grond waarop herbeplanting plaatsvindt ten minste dezelfde kwaliteit heeft als de grond waarop de gevelde houtopstand zich bevond;
- de grond waarop de herbeplanting plaatsvindt ten minste een gelijke oppervlakte heeft als de grond waarop de gevelde houtopstand zich bevond.

Daarnaast is er een vrijstelling van de herplantplicht mits het bijdraagt aan het halen van de instandhoudingsdoelstellingen voor Natura 2000-gebieden en opgelegde mitigatie of compensatie in het kader van vergunningen of ontheffingen, nodig zijn voor aanleg en het onderhoud van brandgangen op natuurterreinen en houtkap voor biomassaplantages.

3.2 Wet ruimtelijke ordening: Natuurnetwerk Nederland

In de Wet ruimtelijke ordening (Wro) is het ruimtelijk beleid op rijks-, provinciaal en gemeentelijk niveau vastgesteld, waarin onder andere de bescherming van het Natuurnetwerk Nederland (NNN)/Ecologische Hoofdstructuur (EHS) is verankerd. De EHS werd officieel geïntroduceerd in het Natuurbeleidsplan en is daarna opgenomen in de Nota Ruimte, welke inmiddels vervangen is door de Nationale omgevingsvisie (NOVI). Kaderstellende regels ten aanzien van o.a. NNN/EHS zijn opgenomen in het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro). Bij geplande ingrepen die binnen het NNN/EHS vallen moet het belang van de natuurbescherming worden afgewogen tegen andere belangen, indien de voorgenomen ingreep negatief uitwerkt op de aanwezige natuurwaarden. De kern van de afweging vormt het 'nee, tenzij'-principe. Dit wil zeggen dat schadelijke ingrepen **niet** zijn toegestaan, **tenzij** er andere belangen zijn die de ingreep rechtvaardigen. In dat geval zijn compenserende maatregelen voorgeschreven.

Concrete beleidsregels ten aanzien van de NNN in Friesland zijn opgenomen in de vigerende provinciale ruimtelijke verordening van de provincie.

HOOFDSTUK 4 WERKWIJZE

In dit hoofdstuk worden de wettelijk vastgelegde beoordelingskaders toegelicht waaraan het initiatief getoetst wordt.

4.1 Wet Natuurbescherming

4.1.1 Natura 2000

Voor de oriëntatie in het kader van de Gebiedsbescherming is bekeken of nabijgelegen Natura 2000-gebieden mogelijk significante directe en indirecte effecten ondervinden van de beoogde ingrepen.

4.1.2 Soortenbescherming

In de Wnb is de soortenbescherming in Nederland geregeld. Voor de totstandkoming van het advies betreffende dit onderzoek zijn de volgende stappen gezet:

1. Bureaustudie;
2. Veldbezoek;
3. Concluderende analyse.

Bureaustudie

De bureaustudie bestaat uit het bestuderen van (de geschiedenis van) het plangebied, bronnenonderzoek en een analyse van de flora- en faunagegevens van de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFP).

Voor verdere verkenning in het kader van de Soortenbescherming is een analyse van de bestaande flora- en faunagegevens uitgevoerd. Hierbij zijn de gegevens van beschermde soorten in een straal van 1000 meter rondom het plangebied van de laatste 10 jaar opgevraagd in de NDFP.

Het plangebied bestaat uit bebouwing, bosschage en (buiten gebruik geraakte) voetbalvelden. Gelet op de inrichting en het gevoerde beheer, behoort het plangebied mogelijk tot functioneel leefgebied van diersoorten uit onderstaande soortgroepen:

- Vogels;
- Vleermuizen;
- Grondgebonden zoogdieren;
- Amfibieën.

Het onderzoeksgebied is niet onderzocht op het voorkomen van beschermde soorten als reptielen, libellen, vissen, dag- en nachtvlinders, bladmossen, sporenplanten, haften en kreeftachtigen omdat het onderzoeksgebied geen geschikte (voortplantings)habitat vormt voor deze soorten, niet de juiste abiotische omstandigheden biedt of omdat het plangebied buiten het normale verspreidingsgebied van deze soortgroepen ligt. Het is niet aannemelijk dat soorten, of soortgroepen, die (soms) moeilijk nieuwe leefgebieden koloniseren, zich spontaan buiten het normale verspreidingsgebied vestigen. Dit geldt bijvoorbeeld voor sommige kleine grondgebonden zoogdieren, reptielen en voor planten.

Veldbezoek

Het veldbezoek heeft een verkennend karakter en kan daarom niet worden gezien als uitputtende soorteninventarisatie. In het kader van het natuurwaardenonderzoek is het plangebied op 8 juni 2022 bezocht door T. Dalderup, Q. Vos en S. van Staa, ecologen in dienst bij BJZ.nu en J. Gruijters, ecooloog in dienst bij Teia, gedurende de daglichtperiode. Het plangebied is visueel en auditief onderzocht op de aanwezigheid van beschermde flora- en faunawaarden. Hierbij is gebruik gemaakt van een verrekijker (Vortex Crossfire HD 10x42) en een zaklamp. Tijdens het veldbezoek was het bewolkt, ongeveer 13°C met een matige wind. Het plangebied is te voet onderzocht. Daarnaast is bewijslast verzameld met fotomateriaal.

Gedurende het veldbezoek is het volgende onderzocht:

- Houtopstanden en struweel;
- Bestaande bebouwing en potentiële rust- en verblijfsplaatsen;
- Sporen in de vorm van holen en nesten;
- Sporen in de vorm van pootafdrukken, graaf-, krab- en bijtsporen;
- Sporen in de vorm van fecaliën, veren/haren en prooiresten;
- Overige indicaties die wijzen op de aanwezigheid van beschermde soorten.

Analyse en conclusie

Aan de hand van de verzamelde verspreidingsgegevens en de resultaten van het veldbezoek is beoordeeld voor welke beschermde soorten geschikt habitat aanwezig is in en/of rondom het plangebied. De beoogde ingrepen zijn beoordeeld in relatie tot de biotoopeisen van de beschermde soorten uit het plangebied. Bij voldoende zekerheid over het al dan niet voorkomen van beschermde soorten, zijn mogelijke (negatieve) effecten bepaald. Ten slotte is beoordeeld of wettelijke consequenties aan de orde zijn.

In hoeverre het mogelijk is om een complete effectenanalyse te maken, is afhankelijk van de volledigheid en bruikbaarheid van de beschikbare verspreidingsgegevens en duidelijkheid over de beoogde werkzaamheden en uitvoeringsplanning.

4.1.3 Houtopstanden

Omdat het plangebied binnen de bebouwde kom van Leeuwarden ligt, is er geen sprake van overtreding van de verbodsbepalingen als weergegeven in H4 van de Wnb. Om deze reden worden Houtopstanden ook niet verder behandeld in voorliggende rapportage.

4.2 Wet ruimtelijke ordening: Natuurnetwerk Nederland

In de Wet ruimtelijke ordening is het ruimtelijk beleid op rijks-, provinciaal en gemeentelijk niveau vastgesteld, waarin onder andere de bescherming van Natuurnetwerk Nederland (NNN) is verankerd. Provincies zijn verantwoordelijk voor de veiligstelling en ontwikkeling van het NNN. Ter beoordeling van de voorgenomen activiteiten in relatie tot de NNN is gekeken naar de nabijheid van NNN en de eventuele (negatieve) effecten op de aanwezige natuurwaarden.

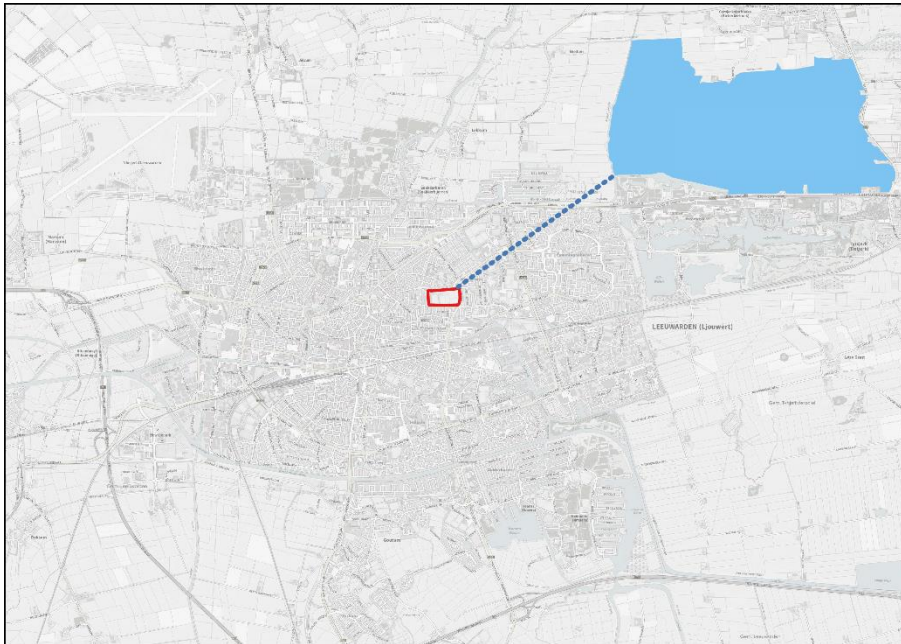
HOOFDSTUK 5 RESULTATEN GEBIEDSBESCHERMING

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op het mogelijke effect van de voorgenomen activiteiten op Natura 2000-gebied en het Natuurnetwerk Nederland (NNN).

5.1 Natura 2000

5.1.1 Ligging t.o.v. het plangebied

Het plangebied ligt op minimaal 2,6 kilometer afstand van Natura 2000-gebied (Figuur 5.1). Het meest nabijgelegen Natura 2000-gebied is Groote Wielen.

Figuur 5.1: Ligging van Natura 2000 in de omgeving van het plangebied (rood). Gronden die tot Natura 2000 behoren worden met de blauwe kleur op de kaart aangeduid. De minimale afstand tussen het plangebied en Natura 2000-gebied bedraagt 2,6 km (Bron: PDOK).

5.1.2 Effectbeoordeling

Beoordeling uitvoering fysieke activiteiten

Het plangebied is niet zichtbaar vanuit Natura 2000-gebied. Van verstoringseffecten, zoals geluid, optische verstoring of licht is derhalve geen sprake. Gelet op de aard en omvang van de voorgenomen activiteiten en de afstand tussen plangebied en Natura 2000-gebied, wordt een negatief effect op instandhoudingsdoelen van Natura 2000-gebied uitgesloten.

Beoordeling stikstof (ontwikkelfase)

Per 1 juli 2021 is de Wet stikstofreductie en natuurverbetering van kracht. Dat houdt in dat stikstofemissie welke ontstaat tijdens de ontwikkelfase, niet beoordeeld hoeft te worden op mogelijk negatieve effecten op Natura 2000-gebied. Wel dient de gebruiksfase beoordeeld te worden. Deze regeling staat op moment van schrijven onder druk. In geval van uitloop van de procedure kan het mogelijk zijn dat stikstofemissie gedurende de ontwikkelfase ook beoordeeld dient te worden.

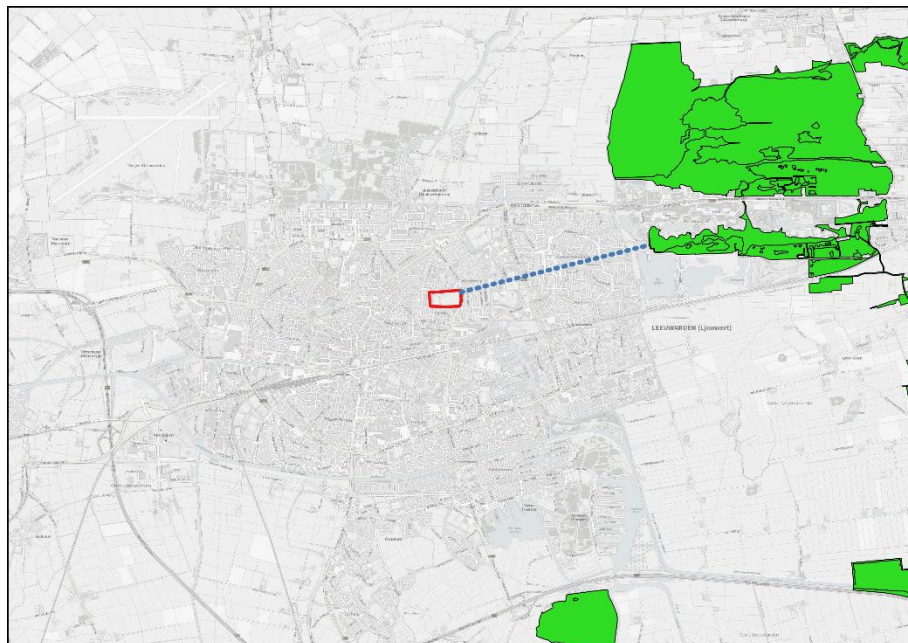
Beoordeling stikstof (nieuwe gebruiksfase)

Het is aannemelijk dat de voorgenomen ingrepen voor een toename van verkeersbewegingen zal zorgen ten opzichte van de huidige situatie. Door de omvang en ingebruikname van het plangebied kan een negatief effect op Natura 2000-gebied niet uitgesloten worden. Om vast te kunnen stellen of sprake is van toename van stikstofdepositie in Natura 2000-gebied, dient een stikstofberekening uitgevoerd te worden.

5.2 Natuurnetwerk Nederland

5.2.1 Ligging t.o.v. het plangebied

Het plangebied ligt op minimaal 2,6 kilometer afstand van gronden die tot NNN behoren. Het plangebied ligt daarmee buiten de begrenzing van het NNN. In Figuur 5.2 wordt de ligging van het NNN in de omgeving van het plangebied weergegeven.

Figuur 5.2: Ligging van Natuurnetwerk Nederland in de omgeving van het plangebied (rood). Gronden die tot NNN behoren worden met de groene kleur op de kaart aangeduid. De minimale afstand tussen het plangebied en gronden die tot NNN behoren bedraagt 2,6 km (Bron: PDOK).

5.2.2 Beschermingsregime

De bescherming van het NNN kent geen externe werking. Omdat het plangebied buiten het Natuurnetwerk Nederland ligt, hoeft voorgenomen initiatief niet getoetst te worden aan provinciaal beleid t.a.v. Natuurnetwerk Nederland.

HOOFDSTUK 6 RESULTATEN SOORTBESCHERMING

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de (mogelijke) aanwezigheid van beschermde soorten en de bijbehorende wettelijke consequenties en verplichtingen.

6.1 Vogels

6.1.1 Resultaat

Jaarrond beschermde nestsoorten

De bebouwing wordt niet als geschikt beschouwd voor jaarrond beschermde nestsoorten als gierzwaluw en huismus. Gedurende het veldbezoek zijn geen aanwijzingen aangetroffen dat deze soorten een nest bezetten in het plangebied. Er zijn geen geschikte locaties aangetroffen als pannen daken of kieren voor huismussen of gierzwaluwen om een nest te bezetten en er is geen geschikt huismussen habitat in de vorm van drinkwater of groenblijvende struiken ten behoeve van nest- of rustplaatsen nabij de bebouwing aangetroffen. Bij nader inspectie van de bomenrijen rond het plangebied zijn geen takkennesten waargenomen welke kunnen duiden op de aanwezigheid van kraaiachtigen als de roek (categorie 2 jaarrond beschermde nesten) of categorie 5 jaarrond beschermde eksters en zwarte kraaien. Er zijn weliswaar jonge inrottingsholten waargenomen in de bomen, echter worden deze als ongeschikte nestlocatie beschouwd omdat deze geen ruimte bieden om een nest te bezetten. Er zijn in het plangebied geen aanwijzingen gevonden dat roofvogels en uilen er een vaste rust- of nestplaats bezetten. Aanwezigheid van deze soorten is doorgaans gemakkelijk vast te stellen aan de hand van braakballen, schijfsporen en ruiveren. Uit de NDFF analyse is tot slot de grote gele kwikstaart in de afgelopen 10 jaar meermaals waargenomen binnen een straal van 1 kilometer van het plangebied. De aanwezigheid van een nest van deze soort valt echter op voorhand uit te sluiten omdat deze soort zich doorgaans vestigt nabij langzaam tot snel stromend water. Dit is niet in de directe omgeving van het plangebied aanwezig.

Categorie 5 beschermde nest soorten

Gedurende het veldbezoek zijn op diverse plekken onder de tribunes spreuwen nesten waargenomen (figuur 6.1). Spreuwen genieten een categorie 5 jaarronde nestbescherming, wat inhoudt dat de nesten van deze soort onder zwaarwegende ecologische factoren een jaarronde bescherming genieten. Omdat spreuwen weinig kritische habitatseisen stellen en er in de omgeving een ruim aanbod aan alternatieve nestlocaties aanwezig is, kan worden verondersteld dat de populatie niet in voortbestaan wordt bedreigd. Hierom worden deze nesten niet als jaarrond beschermd beschouwd.

Figuur 6.1: Voorbeelden van spreuwen nesten onder de tribunes.

Vogels algemeen

Gedurende het veldbezoek zijn enkele foeragerende kraaien en spreuwen op de voetbalvelden waargenomen. Echter, gelet op de omgeving, worden de velden niet als essentieel foerageergebied beschouwd. Er is voldoende alternatief in de omgeving aanwezig. Daarnaast wordt in de nieuwe gebruiksfase voldoende ruimte gemaakt voor groen, waarbij verondersteld kan worden dat de effecten van de ingrepen van tijdelijke aard zijn. Mogelijk leidt de nieuwe inrichting tot een hogere natuurwaarde dan de huidige inrichting als voetbalveld, waarbij het een hogere waarde als

foerageergebied geniet. Alhoewel er geen directe aanwijzingen zijn aangetroffen dat algemene vogels (zonder jaarronde nestbescherming) een nest bezetten binnen het plangebied kan verondersteld worden dat de groenstrook in en rond het plangebied ten behoeve van nestgelegenheid gebruikt wordt. Bij uitvoering van de beoogde werkzaamheden gedurende het broedseizoen worden mogelijk bezette nesten verstoord, vernield of in functie belemmerd.

6.1.2 Wettelijke consequenties

N.a.v. het veldbezoek valt de aanwezigheid van jaarrond beschermde nestsoorten op voorhand uit te sluiten, nader onderzoek wordt niet als noodzakelijk geacht. Als gevolg van het verwijderen van beplanting, het slopen van bebouwing, uitvoeren van grondverzet en bouwen van nieuwe bebouwing tijdens de broedperiode wordt mogelijk een bezet vogelnest beschadigd en vernield. Van de in het plangebied verwachte soorten is het nest beschermd indien deze bezet is.

Werkzaamheden die kunnen leiden tot het verstoren/vernielen van vogelnesten dienen daarom buiten de voortplantingsperiode van vogels uitgevoerd te worden. De meest geschikte periode om de voorgenomen activiteiten uit te voeren is augustus-februari. Voorgenomen werkzaamheden mogen juridisch beschouwd wel plaats vinden tijdens het broedseizoen van vogels, mits geen bezette vogelnesten beschadigd/vernield worden. Indien de voorgenomen activiteiten uitgevoerd worden tijdens de voortplantingsperiode, dient een broedvogelscan uitgevoerd te worden om de aanwezigheid van een bezet vogelnest uit te sluiten. Om gedurende de werkzaamheden broedgevallen in de bomen te voorkomen kan ook gekozen worden om een net te plaatsen om de te behouden bomen, deze dienen tevens ook buiten het broedseizoen geplaatst te worden.

6.2 Grondgebonden zoogdieren

6.2.1 Resultaat

Er zijn in het plangebied geen sporen van beschermde grondgebonden zoogdieren waargenomen. Het plangebied behoort vermoedelijk tot functioneel leefgebied van verschillende grondgebonden zoogdiersoorten als huisspitsmuis, bosmuis, veldmuis, bunzing, wezel, steenmarter en egel. Voorgenoemde soorten benutten het plangebied mogelijk als foerageergebied, vaste rust- en voortplantingsplaats of als migratieroute. Deze soorten kunnen een rust- en voortplantingsplaats bezetten in holen en gaten in de grond, onder rommel, opgeslagen bouwmaterialen, groenafval en onder dichte begroeiing (Figuur 6.2). Er zijn geen geschikte gaten/openingen in de bebouwing aangetroffen voor steenmarters om een verblijf in de bebouwing te bezetten. Voorgenoemde soorten zijn opgenomen in de vrijgestelde soortenlijst van de provincie Friesland. Echter is deze vrijstelling voor de bunzing en wezel niet meer van toepassing per intreding van de Omgevingsverordening, welke zoals het nu staat, op 1 januari 2023 in werking treedt. Gelet op de landelijke achteruitgang van marterpopulaties en de huidige status van het project, worden marterachtigen niet als vrijgesteld beschouwd.

Figuur 6.2: Impressie van geschikte rust- en voortplantingslocaties van diverse grondgebonden zoogdieren.

6.2.2 Wettelijke consequenties

Alhoewel marterachtigen momenteel opgenomen zijn op de vrijgestelde soortenlijst van Friesland, wordt nader onderzoek naar de functie(s) van het plangebied voor marterachtigen geadviseerd. Kleine marterachtigen zijn per intreding van de Omgevingsverordening niet meer vrijgesteld, waarvan de intreding op moment van schrijven per 1 januari 2023 gepland staat. Mede door de landelijk verslechterende trend van (kleine)marterpopulaties en de huidige status van het project en andere nader onderzoeken welke nog uitgevoerd moeten worden (zie 6.3 Vleermuizen), wordt er vanuit gegaan dat de werkzaamheden niet aanvangen vóór de intreding van de Omgevingsverordening.

6.3 Vleermuizen

6.3.1 Resultaat

- *Verblijfplaatsen*

Bebouwing westzijde en clubhuis

Er zijn tijdens het veldbezoek geen vleermuizen waargenomen, maar de bebouwing binnen het plangebied wordt wel als potentiële verblijfplaats van vleermuizen beschouwd. De bebouwing aan de westzijde en het clubhuis beschikken over gemetselde buitengevels met luchtspouw en open stootvoegen (Figuur 6.4 en 6.5). Vleermuizen als de gewone, ruige en kleine dwergvleermuis kunnen dergelijke verblijfplaatsen benutten als zomer-, kraam-, paarverblijf. Er wordt niet vanuit gegaan dat de bebouwing aan de westzijde en het clubhuis geschikt is als massawinterverblijf omdat de geschikte openingen niet omvangrijk genoeg beschouwd worden. Deze bevinden zich maximaal op de tweede verdieping en bieden mogelijk geen geschikt microklimaat. De daklijst van het clubhuis wordt als ongeschikt beschouwd omdat deze goed aansluit op de gevel.

Bijgebouw aan de oostzijde

Het bijgebouw aan de oostzijde van het plangebied wordt als matig geschikt vleermuisverblijf beschouwd. De daklijst (Figuur 6.6) bevat gaten en kieren welke mogelijk tot een holle ruimte kunnen leiden welke kunnen fungeren als zomerverblijf voor gewone dwergvleermuizen, ruige

dwergvloermuisen en laatvliegers. Door de potentiële tochtmogelijkheid wordt het microklimaat niet als geschikt beschouwd als kraam- of paarverblijf, evenals de lage isolatiewaarde die de daklijst biedt, waardoor een (massa)winterverblijf uit te sluiten valt. De groene vlakken van Figuur 6.7 weergeven de bebouwing welke als geschikt wordt beschouwd voor vleermuisverblijven.

Er zijn in de bomenrijen rond het plangebied weliswaar inrottingsholten waargenomen, deze zijn echter bij nadere inspectie niet als geschikt beschouwd als verblijven omdat deze nog vrij 'jong' zijn en onvoldoende ruimte bieden voor een verblijf. Dit geldt ook voor loszittend schors. Alhoewel er op diverse bomen loszittend schors is waargenomen, biedt het niet voldoende beschutting voor boombewonende soorten om als rustplaats te dienen.

Figuur 6.4: Voorbeelden van mogelijke verblijfplaatsen in de bebouwing aan de westzijde van het plangebied. Mogelijk voorkomende soorten: Gewone dwergvloermuis, ruige dwergvloermuis, klein dwergvloermuis.

Figuur 6.5: Voorbeelden van mogelijke verblijfplaatsen in het clubhuis. Mogelijk voorkomende soorten: Gewone dwergvloermuis, ruige dwergvloermuis, kleine dwergvloermuis.

Figuur 6.6: Impressie van de daklijst van het bijgebouw aan de oostzijde van het plangebied. Deze vertoont op meerdere plekken gaten welke mogelijk tot een holte leiden. Alhoewel matig geschikt, wordt niet op voorhand uitgesloten dat deze als zomerverblijf gebruikt kan worden. Mogelijk voorkomende soorten: Gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en laatvlieger.

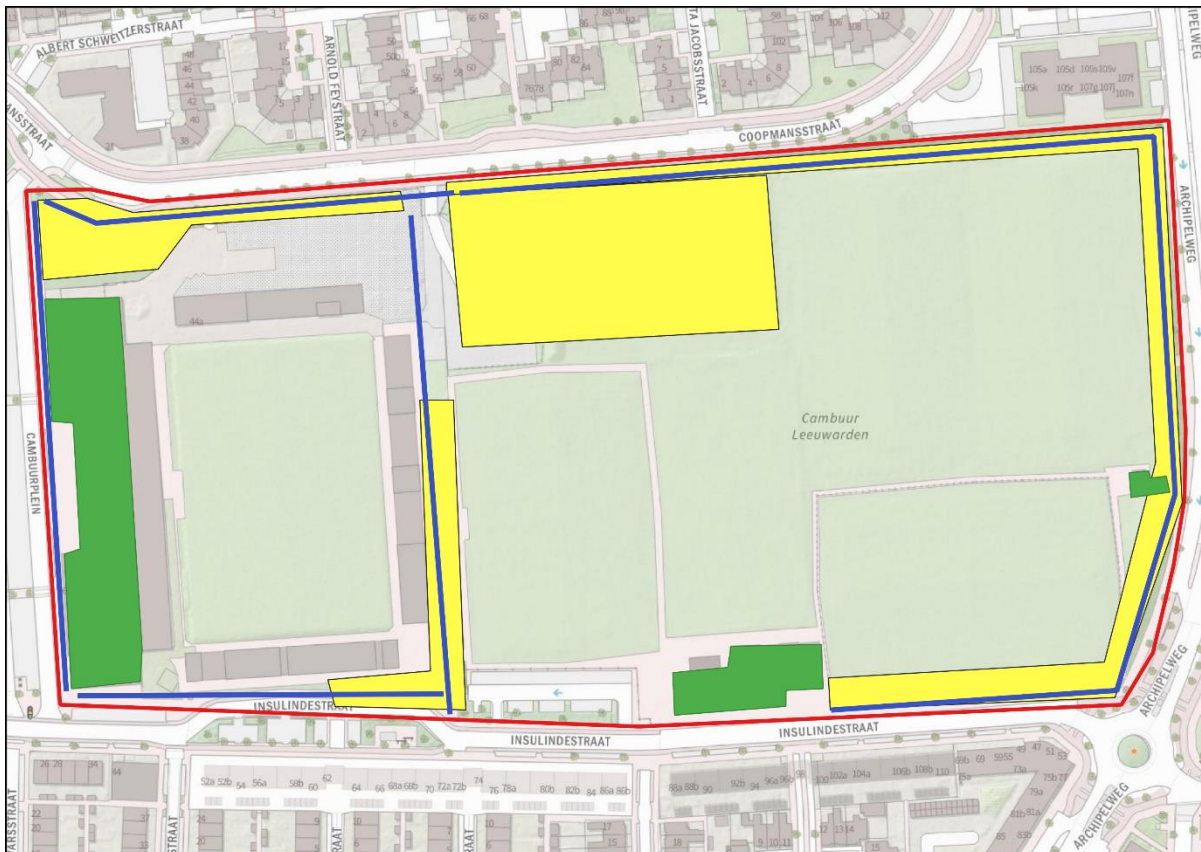
- *Foerageergebied*

Het veldbezoek is uitgevoerd buiten de periode van de dag waarop vleermuizen foerageren, maar op basis van een beoordeling van de inrichting en het gevoerde beheer, wordt de opgaande vegetatie rond en in het plangebied als geschikt foerageergebied voor vleermuizen beschouwd. Vermoedelijk foerageren verschillende vleermuissoorten rond de beplanting. Door de omvang van het plangebied kan niet op voorhand worden uitgesloten of het om essentieel foerageergebied gaat. De gele vlakken in Figuur 6.7 weergeven mogelijke foerageergebieden, alhoewel niet uit te sluiten valt dat er ook boven de velden gefoerageerd wordt. Deze zijn redelijk verruigd verondersteld kan worden dat er meer insecten aanwezig zijn dan bij een onderhouden grasveld.

- *Vliegrouete*

Sommige vleermuissoorten benutten lijnvormige elementen ter geleiding tijdens het foerageren en om van verblijfplaats naar foerageergebied te vliegen (en van foerageergebied naar verblijfplaats). Lijnvormige elementen die benut worden als vliegrouete kunnen bestaan uit houtopstanden en wateren, maar ook een rij gevels van woningen.

Het plangebied vormt mogelijk verbindende schakels in lijnvormige landschapselementen en maakt daarom mogelijk onderdeel uit van een vliegrouete van vleermuizen. Uitvoering van de voorgenomen activiteiten heeft daarbij mogelijk negatief effect op vliegrouetes van vleermuizen. De blauwe lijnen in Figuur 6.7 weergeven lijnvormige elementen welke mogelijk ten behoeve van vliegrouetes worden gebruikt. Alhoewel er in het centrum van de stad Leeuwarden veel lijnvormige elementen aanwezig zijn, kan niet op voorhand worden uitgesloten dat de lijnvormige elementen van oost naar west essentieel zijn als vliegrouete omdat de opgaande vegetatie beschutting biedt, welke niet in de directe omgeving in een zelfde mate aanwezig is.

Figuur 6.7: Mogelijke functies van diverse aspecten binnen het plangebied voor vleermuizen. De groene vlakken zijn de gebouwen welke mogelijk vleermuisverblijven kunnen bieden. De gele vlakken weergeven mogelijke foerageergebieden met bomenrijen ter beschutting, alhoewel niet uit te sluiten valt dat er boven de velden ook gefoerageerd wordt. Deze bieden echter wel weinig beschutting. De blauwe lijnen weergeven mogelijke lijnvormige elementen welke als vliegroute kunnen fungeren.

6.3.2 Wettelijke consequenties

- *Verblijfplaatsen*

Door het uitvoeren van de voorgenomen activiteiten (slopen van gebouw) wordt mogelijk een vleermuis verstoord of gedood en wordt mogelijk een vaste rust- of verblijfplaats beschadigd of vernield. Verblijfplaatsen van vleermuizen zijn beschermd en mogen alleen met een ontheffing van de verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming beschadigd en vernield worden. Tevens mogen vleermuizen niet (opzettelijk) gedood worden.

Om de wettelijke consequenties van de voorgenomen activiteiten in beeld te krijgen is nader onderzoek nodig. Dit nader onderzoek dient uitgevoerd te worden conform het vleermuisprotocol¹. Het is niet aannemelijk dat de voorgenomen activiteiten niet door kunnen gaan als gevolg van de aanwezigheid van een verblijfplaats van vleermuizen indien gepaste maatregelen getroffen worden om (opzettelijke) doding te voorkomen en geschikte (tijdelijke en permanente) verblijfplaatsen aan te bieden gedurende de uitvoer- en nieuwe gebruiksfase.

- *Essentieel foerageergebied*

Indien de bomenrijen langs het plangebied verwijderd worden, leiden voorgenomen activiteiten mogelijk tot overtreding van de wettelijke bepalingen van de Wnb. Er wordt, gelet op de omgeving, daarbij mogelijk essentieel foerageergebied aangetast.

Om de wettelijke consequenties van de voorgenomen activiteiten in beeld te krijgen is nader onderzoek nodig. Dit nader onderzoek dient uitgevoerd te worden conform het vleermuisprotocol.

¹ <https://www.netwerkgroenebureaus.nl/werken-aan-kwaliteit/vleermuisprotocol>

- *Essentiële vliegroute*

Indien de bomenrijen langs het plangebied verwijderd worden, leiden voorgenomen activiteiten mogelijk tot overtreding van de wettelijke bepalingen van de Wnb. Er valt niet op voorhand uit te sluiten of de bomenrijen onderdeel zijn van essentiële vliegroutes.

Om de wettelijke consequenties van de voorgenomen activiteiten in beeld te krijgen is nader onderzoek nodig. Dit nader onderzoek dient uitgevoerd te worden conform het vleermuisprotocol.

6.4 Amfibieën

6.4.1 Resultaat

Er zijn tijdens het veldbezoek geen amfibieën waargenomen. Geschikt voortplantingsbiotoop ontbreekt in het plangebied. Amfibieën kunnen een (winter)rustplaats bezetten in holen en gaten in de grond en onder lage, dichte begroeiing. Gelet op de omgeving is er geen aanleiding te veronderstellen dat amfibieën gebruik maken van het plangebied. Het plangebied wordt niet als functioneel leefgebied van zeldzame amfibieënsoorten als kamsalamander, rugstreeppad of poelkikker beschouwd. Voorgenoemde soorten komen niet in het plangebied voor en er zijn geen waarnemingen van deze soorten in of nabij het plangebied bekend.

6.4.2 Wettelijke consequenties

Omdat er niet verwacht wordt dat (beschermde) amfibieën gebruik maken van het plangebied wordt nader onderzoek niet als noodzakelijk geacht.

6.5 Overige soorten

Het plangebied behoort niet tot het functioneel leefgebied van andere beschermde flora- of faunasoorten. Nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is niet noodzakelijk.

6.6 Samenvattende tabel

Tabel 6.1: Samenvatting Soortenbescherming

Soortgroep	Mogelijk voorkomende soorten	Te beoordelen effecten?	Overtreding Wnb	Vervolgstappen
Vogels	Algemene soorten	Verstoring broedende vogels en doding van individuen.	Art. 3.1, lid 1, 2 en 4.	Nemen voorzorgsmaatregelen om verstoring broedende vogels te voorkomen, uitvoeren werkzaamheden buiten broedperiode of onder toezien oog van een ervaren ecoloog, plaatsen van netten om de te behouden bomen.
Grondgebonden zoogdieren	huisspitsmuis, bosmuis, veldmuis, bunzing, wezel, steenmarter en egel	Verstoring en doding van individuen en aantasten van verblijfplaatsen, foerageergebied en migratieroutes.	Art. 3.10, lid 1a en 1b.	Nader onderzoek marterachtigen geadviseerd.
Vleermuizen	Gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, kleine dwergvleermuis, laatvlieger	Verstoring en doding van individuen en aantasten van verblijfplaatsen, foerageergebied en vliegroutes.	Art 3.5, lid 1, 2 en 4	Nader onderzoek verblijfplaatsen, foerageergebied en vliegroutes noodzakelijk.
Amfibieën	Niet verwacht	Niet van toepassing.	N.v.t.	Geen nader onderzoek noodzakelijk. Aanvraag van ontheffing is niet aan de orde.
Overige soorten	Niet aanwezig.	Niet van toepassing.	N.v.t.	Niet van toepassing.

HOOFDSTUK 7 CONCLUSIE EN ADVIES

De voorgenomen activiteiten worden gezien als 'ruimtelijke ontwikkeling'. Voor beschermde soorten die niet op de vrijstellingslijst (bijlage 3) van de provincie staan, is een ontheffing vereist om ze te mogen verstoren en om opzettelijk de vaste rust- en voortplantingsplaats te mogen beschadigen en te vernielen. Voor het doden van beschermde diersoorten geldt geen vrijstelling van de verbodsbepalingen. Afhankelijk van de status van de beschermde soorten, kan soms ook gewerkt worden conform een door de minister goedgekeurde, en op de situatie toepasbare, gedragscode. In het kader van de zorgplicht moet rekening worden gehouden met alle in het plangebied aanwezige planten en dieren en moet er gekozen worden voor een werkmethode en/of planning in de tijd, waardoor planten en dieren zo min mogelijk schade ondervinden als gevolg van de voorgenomen activiteiten.

Natura 2000 en Natuurnetwerk Nederland

Met uitzondering van het aspect stikstof, kan een negatief effect op Natura 2000-gebied uitgesloten worden. Om vast te kunnen stellen of sprake is van toename van stikstofdepositie in Natura 2000-gebied, dient een stikstofberekening uitgevoerd te worden. De bescherming van het NNN kent geen externe werking in Friesland. Omdat het plangebied buiten het Natuurnetwerk Nederland ligt, hoeft voorgenomen initiatief niet getoetst te worden aan provinciaal beleid t.a.v. Natuurnetwerk Nederland.

Vogels

N.a.v. het veldbezoek valt de aanwezigheid van jaarrond beschermde nestsoorten op voorhand uit te sluiten, nader onderzoek wordt niet als noodzakelijk geacht. Als gevolg van het verwijderen van beplanting, het slopen van bebouwing, uitvoeren van grondverzet en bouwen van nieuwe bebouwing tijdens de broedperiode wordt mogelijk een bezet vogelnest beschadigd en vernield. Van de in het plangebied verwachte soorten is het nest beschermd indien deze bezet is.

Werkzaamheden die kunnen leiden tot het verstoren/vernielen van vogelnesten dienen daarom buiten de voortplantingsperiode van vogels uitgevoerd te worden. De meest geschikte periode om de voorgenomen activiteiten uit te voeren is augustus-februari. Voorgenomen werkzaamheden mogen juridisch beschouwd wel plaats vinden tijdens het broedseizoen van vogels, mits geen bezette vogelnesten beschadigd/vernield worden. Indien de voorgenomen activiteiten uitgevoerd worden tijdens de voortplantingsperiode, dient een broedvogelscan uitgevoerd te worden om de aanwezigheid van een bezet vogelnest uit te sluiten. Om gedurende de werkzaamheden broedgevallen in de bomen te voorkomen kan ook gekozen worden om een net te plaatsen om de te behouden bomen, deze dienen tevens ook buiten het broedseizoen geplaatst te worden.

Grondgebonden zoogdieren

Alhoewel marterachtigen momenteel opgenomen zijn op de vrijgestelde soortenlijst van Friesland, wordt nader onderzoek naar de functie(s) van het plangebied voor marterachtigen geadviseerd. Kleine marterachtigen zijn per intreding van de Omgevingsverordening niet meer vrijgesteld, waarvan de intreding op moment van schrijven per 1 januari 2023 gepland staat. Mede door de landelijk verslechterende trend van (kleine)marterpopulaties en de huidige status van het project en andere nader onderzoeken welke nog uitgevoerd moeten worden (zie 6.3 Vleermuizen), wordt er vanuit gegaan dat de werkzaamheden niet aanvangen vóór de intreding van de Omgevingsverordening.

Vleermuizen

Om de wettelijke consequenties van de voorgenomen activiteiten in beeld te krijgen is nader onderzoek nodig naar verblijfplaatsen, foerageergebied en vliegroutes. Dit nader onderzoek dient uitgevoerd te worden conform het vleermuisprotocol.

Amfibieën

Voor de beschermde amfibieën geldt dat ze niet (opzettelijk) gedood mogen worden. Er worden geen beschermde amfibieën in het plangebied verwacht, het naleven van de zorgplicht wordt hierbij als voldoende geacht.

Tot slot wordt benadrukt dat te allen tijde rekening dient te worden gehouden met de zorgplicht zoals opgenomen in de Wet natuurbescherming. De zorgplicht houdt in dat eenieder voldoende zorg in acht moet nemen voor de in het wild levende dieren en planten, alsmede voor hun directe leefomgeving.

BIJLAGEN

Bijlage 1: Geraadpleegde bronnen

Bijlage 2: Toelichting op wettelijke kaders

Bijlage 3: Vrijgestelde soorten per provincie

Bijlage 4: Natuurkalender

Bijlage 1 Geraadpleegde bronnen

Internet

[Verspreidingsatlas](#)

[Natura 2000](#)

[Beschermden soorten](#)

[Vleermuisprotocol](#)

[AERIUS-calculator](#)

[Ruimtelijkeplannen.nl](#)

[Nationale Databank Flora en Fauna](#)

[Effectenindicator](#)

[Wet Natuurbescherming](#)

Bijlage 2 Toelichting op wettelijke kaders

De biodiversiteit (soortenrijkdom) in Europa gaat al jaren achteruit. Duurzame bescherming van flora en fauna is hard nodig. Planten en dieren trekken zich weinig aan van landsgrenzen en het is daarom belangrijk om natuurbescherming in Europees verband aan te pakken. Zo voorkomen we dat de natuur in Europa en in Nederland steeds eenvormiger wordt. Daartoe is in 1979 de Vogelrichtlijn opgesteld en in 1992 de Habitatrichtlijn. Deze richtlijnen hebben twee componenten: soortenbescherming en gebiedsbescherming. Alle EU-lidstaten wijzen beschermde gebieden aan voor specifieke (leefgebieden van) (vogel-)soorten. De onder beide richtlijnen aangewezen beschermde gebieden vormen het Natura 2000-netwerk. De Nederlandse bijdrage aan dit Europese netwerk van beschermde natuurgebieden bestaat uit ruim 160 gebieden.

Drie beschermingsregimes

De Wet natuurbescherming kent een apart beschermingsregime voor soorten van de Vogelrichtlijn, soorten van de Habitatrichtlijn (het Verdrag van Bern en het Verdrag van Bonn) en voor andere soorten, die vanuit nationaal oogpunt beschermd worden. Elk van deze beschermingsregimes kent zijn eigen verbodsbepalingen en vereisten voor vrijstelling of ontheffing van de verboden. Alle vogels (ruim 700 soorten), zijn beschermd. Daarnaast worden ongeveer 230 overige Europese en nationale soorten beschermd.

Om af te mogen wijken van de verbodsbepalingen via een ontheffing of vrijstelling moet aan drie criteria zijn voldaan:

1. Ten eerste mag alleen van de verbodsbepaling afgeweken worden als er geen andere bevredigende oplossing voor de handeling mogelijk is.
2. Ten tweede moet tegenover de afwijking van het verbod een in de wet genoemd belang staan. De wet geeft voor de verschillende beschermingsregimes aan wat die belangen zijn zoals volksgezondheid of openbare veiligheid.
3. Tenslotte mag de ingreep geen afbreuk doen aan de staat van instandhouding van de soort.

Als aan deze drie vereisten voldaan is, kan een ontheffing worden verleend. Voor een aantal handelingen zijn bovendien vrijstellingen mogelijk, bijvoorbeeld in de vorm van een provinciale verordening of een Gedragscode.

Soortenbescherming en het 'nee, tenzij principe'

De verbodsbepalingen voor vogels en Habitatrichtlijnsoorten in de Wet natuurbescherming sluiten vrijwel één op één aan bij de bepalingen uit de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn. De verbodsbepalingen zijn gericht op de bescherming van individuen van soorten.

Ook voor de andere soorten, die niet op grond van de Vogel- of Habitatrichtlijn maar vanuit nationaal oogpunt beschermd worden, geldt dat de verbodsbepalingen zien op het individu, maar of ontheffing verleend kan worden, wordt afgewogen tegen het effect van de ingreep op het populatieniveau van de soort.

Zorgplicht voor dieren en planten

Of dier- en plantensoorten nu wettelijk beschermd zijn of niet, iedereen moet voldoende rekening houden met in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving. De wet erkent daarmee de intrinsieke waarde van in het wild levende soorten. De Memorie van Toelichting zegt het zo: "De zorgplicht houdt in dat eenieder voldoende zorg in acht moet nemen voor de in het wild levende dieren en planten, alsmede voor hun directe leefomgeving. Overtreding van de zorgplicht is niet strafbaar gesteld; de zorgplicht kan wel door toepassing van bestuursdwang worden gehandhaafd".

Vrijstelling regelgeving

Onder de Wet natuurbescherming is niet altijd een ontheffing nodig bij handelingen met gevolgen voor beschermde plant- en diersoorten. In (veel) gevallen kunt u gebruik maken van een vrijstelling. Een vrijstelling is een uitzondering op een wettelijk verbod, die wordt vastgesteld voor een van tevoren bepaalde categorie van gevallen. Er zijn verschillende vrijstellingen van de verboden voor beschermde soorten mogelijk. Een bekende en reeds in de praktijk toegepaste vorm van vrijstelling is die van de Gedragscode. In de Wet natuurbescherming zijn voor beschermde soorten ook andere vormen van vrijstelling geïntroduceerd, zoals door middel van een Programmatische Aanpak of via een provinciale verordening. Overigens is ook een vrijstelling in de vorm van een ministeriële regeling mogelijk.

Provinciale staten kunnen vrijstelling van de verbodsbepalingen verlenen. Dit moet worden geregeld in een provinciale verordening.

Gedragscodes die zijn opgesteld onder de Flora- en faunawet kunnen worden uitgebreid ten aanzien van soorten die op grond van de Wet natuurbescherming beschermd worden maar dat op grond van de Flora- en faunawet nog niet waren. Goedkeuring van een Gedragscode op grond van de Flora- en faunawet blijft ook onder de Wet natuurbescherming geldig, voor de duur van de goedkeuring. Daarna dient de Gedragscode voor goedkeuring getoetst te worden aan de Wet natuurbescherming.

Welke soorten zijn beschermd?

De Wet natuurbescherming kent drie categorieën beschermde soorten:

1. Alle van nature in Nederland in het wild levende vogels beschermd volgens het beschermingsregime van de Vogelrichtlijn.
2. Soorten worden beschermd op grond van de Habitatrictlijn, het Verdrag van Bern en het Verdrag van Bonn.
3. Er is een beschermingsregime voor 'andere soorten' waaronder soorten vallen die vanuit nationaal oogpunt bescherming behoeven.

	Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn § 3.1 Wnb	Beschermingsregime soorten Habitatrictlijn § 3.2 Wnb	Beschermingsregime andere soorten § 3.3 Wnb
Doden/ vangen	Art 3.1 lid 1 Het is verboden in het wild levende vogels opzettelijk te doden of te vangen.	Art 3.5 lid 1 Het is verboden soorten in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.	Art 3.10 lid 1a Het is verboden soorten opzettelijk te doden of te vangen.
beschadigen of vernielen	Art 3.1 lid 2 Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.	Art 3.5 lid 4 Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid te beschadigen of te vernielen.	Art 3.10 lid 1b Het is verboden vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren opzettelijk te beschadigen of te vernielen.
Eieren	Art 3.1 lid 3 Het is verboden eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te rapen en deze onder zich te hebben.	Art 3.5 lid 3 Het is verboden eieren van dieren als bedoeld in het eerste lid in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.	
Verstoren	Art 3.1 lid 4 en 5 Het is verboden vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te storen, tenzij de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.	Art 3.5 lid 2 Het is verboden dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren.	

Plantensoorten		Art 3.5 lid 5 Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.	Art 3.10 lid 1c Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.
----------------	--	---	---

Bijlage 3 Vrijgestelde soorten per provincie

Soort	Provincie											
	Drenthe	Flevoland	Friesland	Gelderland	Groningen	Limburg	Noord-Brabant	Noord-Holland	Overijssel	Utrecht	Zeeland	Zuid-Holland
Amfibieën												
Bruine Kikker												
Gewone pad												
Kleine watersalamander												
Meerkikker												
Bastaardkikker												
Reptielen												
Hazelworm						1						
Levendbarende hagedis						2						
Landzoogdieren												
Aardmuis												
Bosmuis												
Bunzing												
Dwergmuis												
Dwergspitsmuis												
Eekhoorn						3						
Egel												
Gewone bosspitsmuis												
Haas												
Hermelijn												
Huisspitsmuis												
Konijn												
Molmuis												
Ondergrondse Woelmuis												
Ree												
Rosse Woelmuis												
Steenmarter						4						
Tweekleurige bosspitsmuis												
Veldmuis												
Vos												
Wezel												
Wild Zwijn												
Woelrat												

Legenda
Vrijgestelde soort
1 = Vrijgesteld jul - sep
2 = Vrijgesteld 15 aug - 15 okt
3 = Vrijgesteld mrt - apr en jul - nov
4 = Vrijgesteld 15 aug - feb

Geldig per:
25 april 2022

Bronnen:

[Regelink](#)

[Habitus](#)

[Natuurinclusief](#)

Bijlage 4 Natuurkalender

		Jan	Feb	Mrt	Apr	Mei	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec
Houtopstanden													
<i>Afzetten/hakhoutbeheer</i>	Algemeen												
	Heg afzetten												
<i>Dunnen</i>	Algemeen												
<i>Verw. opslag/exoot</i>	Algemeen												
<i>Knotten</i>	Algemeen												
<i>Snoeien</i>	Opsnoeien/opkronen												
	Hoogstam wintersnoei												
	Hoogstam zomersnoei												
<i>Terugzetten</i>	Vleermuisbomen zomerverblijf												
	Vleermuisbomen paarplaats												
	Bomen met winterslaapvogels												
	Hazelmuis struweel hakhoutbeheer												
	Boomkikker struweel												
<i>Zuiveren</i>	Das												
	Grondgebonden kleine zoogdieren												
<i>Vellen</i>	Sleedoornstruwelen voor sleedoornpage												
Pionier, grazige en ruigte vegetaties													
<i>Maaien</i>	Algemeen												
	Vochtig/nat grasland												
	Droog schraalgrasland												
<i>Afgraven</i>	Ruigte vegetatie met amfibieën												
<i>Ophogen</i>	Ruigte vegetatie met reptielen												
Heide													
<i>Maaien</i>	Algemeen												
<i>Plaggen</i>	Heide met reptielen												
<i>Branden</i>	Algemeen												
<i>Afgraven</i>	Algemeen												
<i>Ophogen</i>	Algemeen												
Wateren (poel, moeras, watergang en beek)													
<i>Graven</i>	Algemeen												
<i>Aanbrengen</i>	Kunstwerken nieuwe wateren												
	Kunstwerken bestaande wateren												
<i>Opschonen</i>	Algemeen												
	Poel												
<i>Baggeren</i>	Algemeen												
<i>Dempen</i>	Algemeen												
Oever-, water- en moerasvegetatie													
<i>Maaien</i>	Algemeen												
<i>Afgraven</i>	Algemeen												
<i>Ophogen</i>	Algemeen												
Bebouwing en muren													
<i>Verbouwen</i>	Algemeen												
<i>Renoveren</i>	Zomerverblijf vleermuizen												
	Winterverblijf vleermuizen												
<i>Slopen</i>	Gebouwen met uilen												
	Gebouwen met zwaluwen												

Legenda

	Optimale perioden voor werkzaamheden. In deze perioden zijn de minste kans op verstoringen van planten en dieren.
	Acceptabele perioden voor werkzaamheden, mits er geen verstoring van planten en dieren plaatsvindt. De werkzaamheden verrichten onder begeleiding van een ter zake kundige.
	Geen werkzaamheden in deze perioden. Wanneer andere zwaarwegende belangen gelden dan de werkzaamheden verrichten onder de voorwaarden. Bijvoorbeeld voorwaarden in de ontheffing Wet natuurbescherming.

Bronnen:

Natuurbank Overijssel

Natuurkalender Arnhem